

II. SWOT-аналіз Височанської територіальної громади

I. Методика і організація SWOT-аналізу

SWOT-аналіз Височанської територіальної громади став ключовим етапом підготовки Стратегії розвитку до 2034 року. Його проведення дозволило комплексно оцінити стартові умови, визначити порівняльні переваги, виклики та ризики, що впливають на перспективи розвитку громади.

SWOT-аналіз базується на системному підході до вивчення внутрішнього потенціалу громади (сильних і слабких сторін) та зовнішнього середовища (можливостей і загроз). Основна ідея полягає у встановленні логічних зв'язків між цими факторами для формування обґрунтованих управлінських рішень. Такий підхід відповідає наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад», а також враховує кращі практики стратегічного планування.

Особливістю проведення SWOT-аналізу у Височанській громаді стало поєднання кількох джерел даних: офіційної статистики, соціально-економічного профілю, результатів опитувань мешканців і бізнесу, експертних оцінок, а також пропозицій робочої групи з розробки стратегії. Це дозволило врахувати як кількісні, так і якісні показники, а також різні точки зору.

Для забезпечення достовірності та повноти аналізу були використані такі джерела: офіційна статистика (дані Державної служби статистики України, обласної військової адміністрації, профільних департаментів та інших організацій, що надали відповіді на запити під час підготовки стратегії); соціально-економічний профіль громади (аналітичні матеріали щодо демографії, економіки, інфраструктури, соціальної сфери, екології); результати опитувань (анкетування мешканців, представників бізнесу, громадських організацій, експертів). Зокрема, у грудні 2024 року, в рамках розробки стратегії, проведено опитування мешканців (328 респондентів) та представників бізнесу (32 респондентів). Також враховано експертні оцінки (консультації зі спеціалістами у сферах економіки, освіти, медицини, культури, інфраструктури, а також із представниками місцевої влади) та пропозиції робочої групи (ідеї та зауваження, отримані під час засідань за участю представників органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості, молоді, освітян і медиків).

Організація процесу передбачала кілька етапів. Підготовчий етап — формування робочої групи, визначення цілей і завдань SWOT-аналізу, збір та систематизація інформації. Аналітичний етап — ідентифікація та опис сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, їх обговорення на засіданнях робочої групи, проведення експертних опитувань. Ранжування факторів — оцінка впливу кожного фактору на розвиток громади, визначення пріоритетності шляхом голосування або експертного консенсусу. Наприклад, серед сильних сторін найвищий пріоритет отримали вигідне географічне розташування, транспортна доступність, виробничо-аграрний потенціал; серед слабких — демографічні виклики, зношеність інфраструктури, відтік робочої сили. Узагальнення результатів — формування остаточної SWOT-матриці, підготовка

аналітичних висновків, презентація результатів для громадськості та органів місцевого самоврядування.

SWOT-аналіз є невід'ємною частиною процесу стратегічного планування, оскільки забезпечує системний підхід до оцінки ситуації та дозволяє врахувати як внутрішні, так і зовнішні чинники впливу. Його результати використовуються для формування бачення та місії громади, визначення стратегічних і оперативних цілей, розробки конкретних заходів і проєктів. SWOT-аналіз також слугує основою для моніторингу та оцінювання ефективності реалізації стратегії, а також для коригування планів залежно від змін у зовнішньому й внутрішньому середовищі.

Проведення SWOT-аналізу Височанської територіальної громади стало результатом спільної роботи представників влади, бізнесу, громадськості та експертів. Залучення широкого кола стейкхолдерів, використання різноманітних джерел інформації, системний підхід до аналізу та ранжування факторів забезпечили об'єктивність і практичну цінність отриманих результатів. Це дозволило сформулювати цілісне бачення стартових умов розвитку громади та створити надійну основу для подальшого стратегічного планування.

На основі SWOT-аналізу виявлено логічні взаємозв'язки між внутрішніми (сильні та слабкі сторони) і зовнішніми (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для розвитку Височанської громади. Визначені взаємозв'язки дають змогу сформулювати порівняльні переваги, виклики та ризики, які ляжуть в основу розробки стратегічних і оперативних цілей розвитку громади.

II. Основні результати SWOT-аналізу Височанської територіальної громади

Аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища Височанської громади дав змогу визначити ключові сильні та слабкі сторони, а також можливості й загрози, що формують конкурентні переваги та визначають траєкторію сталого розвитку громади до 2027 року.

1. Сильні сторони

- Вигідне розташування та транзитний потенціал. Розташування громади в межах Харківської агломерації із зручним транспортним сполученням з обласним центром та навколишніми громадами забезпечує високий доступ до ринків праці, збуту і послуг. Близькість до Харкова підсилює інвестиційну та житлову привабливість, а наявність магістральних доріг і залізничних гілок покращує логістику для бізнесу.
- Аграрний та промисловий потенціал і інвестиційні можливості. На території громади є промислові зони та вільні виробничі площі, придатні для розміщення нових виробництв, складів і логістичних об'єктів. Громада має повноваження розпоряджатися землями сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, що створює додаткові можливості для інвесторів у первинну переробку, зберігання та логістику агропродукції.
- Сильна соціальна інфраструктура та кадровий ресурс. На території функціонують цілісні майнові комплекси соціально-культурного та спортивного призначення, доступні для інвестування і розвитку послуг. Достатня кількість трудових ресурсів у поєднанні з близькістю до освітньої екосистеми Харкова формує кадрову базу для виробництва, сервісів і креативних індустрій.
- Культурна спадщина і туристичний магнетизм. Історична позиція громади в регіоні, цікаве минуле, зокрема локації, пов'язані з життям і діяльністю Г. С.

Сковороди, формують підґрунтя для розвитку культурного та пізнавального туризму, локальних маршрутів і подієвих активностей.

- Природне різноманіття та рекреаційний потенціал. Річка Уди та прилеглі рекреаційні зони, зелені масиви і мальовничий ландшафт створюють можливості для активного відпочинку, зеленого туризму, вело- та піших маршрутів, а також розвитку туризму «вихідного дня». Загалом територія громади має вигідне природне розташування та привабливі ділянки для нового житлового будівництва.
- Активність громадянського суспільства. У громаді діють активні громадські організації та молодіжні об'єднання, що є важливим ресурсом для спільних ініціатив, волонтерства, соціальних послуг і локального розвитку.

2. Слабкі сторони

- Недостатній розвиток підприємництва та експорту. Спостерігається низький рівень розвитку малого і середнього бізнесу, невисокий експортний потенціал місцевих компаній та обмежена кількість робочих місць на території громади, що підсилює трудову міграцію.
- Зношеність і нестача інфраструктури. Незадовільний стан технічної та комунальної інфраструктури (електро-, газо-, тепло- і водопостачання), недостатня матеріально-технічна база комунальних служб, а також слабка інженерна готовність окремих майданчиків стримують інвестиції та знижують якість послуг.
- Соціальна інфраструктура і послуги. Відчувається нестача соціальних реабілітаційних центрів, невисока задоволеність якістю медичних послуг, а також недостатні матеріально-технічні ресурси закладів освіти, культури та спорту. Обмежена пропозиція сучасних закладів відпочинку й дозвілля погіршує утримання молоді та сімей.
- Екологічне та комунальне господарство. Відсутні майданчики для збору та переробки твердих побутових відходів, що ускладнює впровадження сучасної системи управління відходами та підвищення рівня екологічної безпеки.
- Комунікації та довіра. Низький рівень комунікацій «влада — бізнес — громада», невпорядковані майданчики для збуту сільськогосподарської продукції домогосподарств (зокрема у смт Покотилівка та смт Бабаї), а також низький рівень довіри до правоохоронних органів негативно впливають на діловий клімат і соціальну згуртованість.
- Доходи населення та зайнятість. Низький рівень доходів населення порівняно із середнім по області, високий рівень трудової міграції та обмежена кількість якісних робочих місць в околицях погіршують демографічні тренди і місцеву економічну активність.

3. Можливості

- Зростання інвестиційної привабливості та міжнародна кооперація. Поступове підвищення інвестиційної привабливості України, активізація програм міжнародної допомоги, розширення міжнародного та міжмуніципального співробітництва створюють вікно можливостей для залучення капіталу, технологій і грантових ресурсів.
- «Зелений перехід» і енергоефективність. Впровадження сучасних технологій енергоефективності, альтернативної енергетики та систем поводження з ТПВ може суттєво знизити витрати домогосподарств і бізнесу, підвищити стійкість комунальної інфраструктури та екологічну якість середовища.

- Агро- та харчові ринки. Зростання світового попиту на аграрну продукцію відкриває можливості для розвитку первинної переробки, логістики, фасування і експорту продукції малих та середніх виробників.
- Туризм і якість життя. Наявність і прогнозоване зростання попиту на зелений туризм і туризм «вихідного дня» у поєднанні з рекреаційним потенціалом річки Уди, культурною спадщиною та близькістю до Харкова створюють підстави для розвитку послуг гостинності, подієвих активностей і креативних індустрій. Близькість до великого міста також підвищує привабливість громади як місця проживання.
- Громадська активність і розширення співпраці. Зростання активності мешканців і НУО, розвиток інструментів партисипації та публічно-приватного партнерства, а також потенційне розширення меж громади за рахунок приєднання суміжних територій можуть посилити податкову базу та управлінську спроможність.
- Цифровізація і смарт-рішення. Розвиток цифрової інфраструктури, впровадження смарт-сервісів у ЖКГ, безпеці, транспорті та адмінпослугах здатні підвищити комфорт мешканців і ефективність управління.
- Розвиток людського капіталу. Державні та міжнародні програми з освіти, професійної перепідготовки, ментального здоров'я і «освіти впродовж життя» допомагають втримувати й залучати кадри, підвищувати продуктивність та інклюзію.

4. Загрози

- Безпеківі ризики і відтік населення. Постійна воєнна загроза для Харківщини, близькість до зони бойових дій, ризики ударів по критичній інфраструктурі підривають інвестиційну активність, провокують відтік населення та погіршують емоційний стан мешканців.
- Демографія і трудові ресурси. Погіршення демографічної структури, відтік осіб працездатного віку, а також мобілізація частини трудових ресурсів можуть посилювати дефіцит кадрів, особливо у виробничих і технічних спеціальностях.
- Макроекономічні та регуляторні ризики. Політико-правова та економічна нестабільність, коливання курсу, обмеженість бюджетних ресурсів через воєнні видатки, повільне впровадження міжнародних стандартів і реформ ускладнюють інтеграцію бізнесу в глобальні ринки та сповільнюють реалізацію інвестиційних проєктів.
- Соціально-криміногенні виклики. Ймовірне погіршення криміногенної ситуації, зростання наркотизму, низький рівень довіри до правоохоронних органів і політизація соціально-економічних процесів знижують привабливість території для життя й інвестування.
- Падіння реальних доходів. Зниження купівельної спроможності населення через інфляцію та зростання тарифів без адекватного зростання доходів стримує внутрішній попит і інвестактивність МСП.
- Кліматичні ризики та екологія. Посухи, зливи й аномальні температури здатні погіршувати умови ведення сільського господарства, збільшувати витрати на інфраструктурну адаптацію та впливати на якість життя.
- Залежність від зовнішньої підтримки. Темпи відновлення і розвитку значною мірою залежать від ефективності державних реформ і масштабу зовнішньої допомоги (США, ЄС, Канада), що робить громаду чутливою до змін у зовнішньополітичному середовищі.

Синергія близькості до Харкова, наявності індустріальних зон, рекреаційного потенціалу Уд і активних громадських ініціатив формує базу для моделі зростання, орієнтованої на МСП, логістику, легку переробку, послуги гостинності та смарт-

ЖКГ. Пріоритетними відповідями на слабкі сторони мають стати модернізація комунальної інфраструктури та енергоефективність, розвиток підприємництва й експорту, впорядкування системи управління відходами, підсилення медичних і соціальних послуг, створення сучасних просторів дозвілля й спорту, а також інституціоналізація діалогу «влада — бізнес — громада». У частині можливостей — фокус на грантових і партнерських проєктах, «зеленому переході» та туризмі «вихідного дня», що підвищуватиме якість життя і стійкість економіки громади на тлі зовнішніх загроз.

SWOT-матриця Височанської територіальної громади

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Розташування в межах Харківської агломерації, вигідне транспортне сполучення з Харковом і навколишніми громадами	1. Низький рівень розвитку малого та середнього бізнесу
2. Наявність промислових зон і вільних виробничих площ для інвестицій	2. Низький рівень експорту продукції місцевих компаній
3. Привабливі території для нового житлового будівництва	3. Недостатня кількість робочих місць на території громади
4. Достатня кількість трудових ресурсів; близькість до освітньої екосистеми Харкова	4. Високий рівень трудової міграції
5. Рекреаційні зони річки Уди та вигідне природне розташування	5. Незадовільний стан технічної інфраструктури і комунальних об'єктів
6. Історико-культурна спадщина (локації, пов'язані з Г. С. Сковородою)	6. Відсутність майданчиків для збору та переробки відходів (ТПВ)
7. Активні громадські організації та молодіжні об'єднання	7. Невисокий рівень задоволеності якістю медичних, соціальних та культурних сервісів
8. Наявність цілісних майнових комплексів соціально-культурного та спортивного призначення, доступних для інвестування	8. Недостатня матеріально-технічна база комунальних служб
	9. Невелика кількість закладів для відпочинку та дозвілля
	10. Низький рівень довіри до правоохоронних органів
	11. Низький рівень комунікацій у зв'язці «влада — бізнес — громада»
	12. Невпорядковані майданчики для збуту с/г продукції домогосподарств (снт Покотилівка, снт Бабаї)
Можливості	Загрози
1. Значна інвестиційна пропозиція для енергомодернізації та розвитку альтернативної енергетики	1. Постійні безпекові ризики для Харківщини, близькість до зони бойових дій, удари по критичній інфраструктурі
2. Активізація процесів міжнародної співпраці, відкриття зовнішніх ринків та доступ до грантових ресурсів у межах європейської інтеграції	2. Обмеженість трудових ресурсів через мобілізацію та відтік кадрів
3. Зовнішня підтримка розвитку громад і бізнесу у повоєнний період	3. Політико-правова та економічна нестабільність, фінансові ризики й обмеженість ресурсів
4. Підтримка розвитку людського капіталу, освіти, професійної перепідготовки, ментального здоров'я та освіти протягом життя	4. Погіршення добробуту населення та зниження купівельної спроможності
5. Розвиток цифровізації середовища та впровадження смарт-рішень для підвищення комфорту мешканців	5. Зростання кліматичних ризиків та несприятливих природних явищ
6. Наявність і ріст попиту на зелений туризм і туризм «вихідного дня»	6. Відставання у впровадженні міжнародних стандартів і техрегулювання

7. Близькість до Харкова підвищує привабливість громади як місця проживання	7. Залежність темпів розвитку від зовнішньої підтримки та реформ
	8. Погіршення демографічної структури (старіння населення, низька народжуваність)
	9. Ризики погіршення криміногенної ситуації, зростання наркотизму

Реалізація SWOT- аналізу для Височанської громади здійснюється на основі попарного порівняння квадрантів SWOT-матриці та визначення взаємозв'язків між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для розвитку громади. В результаті аналізу:

- зв'язків між внутрішніми сильними сторонами громади та зовнішніми можливостями визначаються порівняльні переваги. Коли зовнішні можливості підсилюють сильні сторони громади, то виникають найбільш перспективні напрямки для її соціально-економічного розвитку;
- зв'язків між внутрішніми слабкими сторонами та зовнішніми позитивними можливостями визначаються виклики, що дозволяє виявити шляхи зменшення наявних вразливостей громади;
- зв'язків між слабкими сторонами та загрозами визначаються ризики, що дозволяє виявити найбільш гострі проблеми подальшої реалізації планів розвитку громади.

Визначені за цими трьома складовими зв'язки, дозволяють сформулювати конкурентні переваги, виклики та ризики при розробці стратегії та в залежності від обраного сценарію стають основою для формулювання стратегічних і операційних цілей розвитку громади на довгострокову перспективу.

III. Порівняльні переваги, ризики та виклики розвитку Височанської територіальної громади

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

- Поєднання промислових зон, повноважень щодо земель і зростання інвестпривабливості України дає змогу запускати індустріальні парки легкої переробки, логістичні хаби та кластери МСП з фокусом на агрохарчову переробку і логістику.
- Рекреаційні зони річки Уди, історико-культурні активи (спадщина Сковороди) та зростання попиту на зелений і «вихідного дня» туризм формують підстави для розвитку туризму, креативних індустрій та малого бізнесу гостинності.
- Близькість до Харкова, достатній трудовий ресурс і міжнародні програми допомоги/співпраці відкривають можливості для залучення грантів, освітніх і інкубаційних програм, розвитку ІТ/креативних сервісів та смарт-рішень у ЖКГ.
- Цілісні майнові комплекси соціально-культурного і спортивного призначення можна модернізувати за кошти міжнародних програм і держпідтримки, створюючи мультифункціональні хаби послуг і дозвілля.

- Зростання попиту на агропродукцію разом із повноваженнями щодо земель посилює позиції громади у створенні кооперативів, локальних центрів зберігання/фасування і збуту.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

- Низький рівень МСП, експорту та комунікацій «влада — бізнес — громада» потрібно долати за рахунок інституціалізації бізнес-діалогу, програм акселерації МСП, експортного консалтингу й міжкуніципальної кооперації.
- Недостатній стан інженерної та комунальної інфраструктури вимагає залучення програм енергоефективності, модернізації мереж і впровадження сучасних систем поводження з ТПВ.
- Дефіцит якісних місць дозвілля, спорту і соціальних послуг доцільно компенсувати модернізацією наявних комплексів і запуском соціальних проєктів за підтримки донорів і державних програм.
- Низькі доходи та нестача робочих місць можна адресувати розвитком індустриальних парків, підтримкою ремісничих і креативних бізнесів, а також програмами перепідготовки та «освіти впродовж життя».
- Невпорядковані майданчики збуту с/г продукції доцільно трансформувати у сертифіковані фермерські ярмарки/ринкові простори з базовою інфраструктурою, маркетингом і цифровими сервісами.

Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

- Воєнні ризики на Харківщині в поєднанні із застарілою інфраструктурою підвищують імовірність тривалих збоїв у послугах і бізнес-процесах; потрібні плани безперервності, резервування енергоживлення, захист критичної інфраструктури.
- Висока трудова міграція та обмежені трудові ресурси на тлі демографічного старіння можуть спричинити дефіцит кадрів у промисловості, комунальних службах і медицині; необхідні цільові програми утримання/повернення кадрів і автоматизація операцій.
- Низький рівень доходів разом із макроекономічною нестабільністю знижують внутрішній попит і інвестиційну активність МСП; важливі податкові/орендні стимули, мікрогранти та дешеві муніципальні простори для бізнесу.
- Відсутність сучасної системи ТПВ і слабка екологічна інфраструктура підсилюють вплив кліматичних ризиків і погіршення якості життя; потрібні сортувальні майданчики, логістика вторсировини та регіональна кооперація з переробниками.
- Низький рівень довіри до правоохоронних органів на тлі можливого погіршення криміногенної ситуації підриває інвестклімат; необхідні програми громадської безпеки, відеоаналітики, спільні ініціативи з поліцією та просвітництво.

Висновки

Практичні пріоритети реалізації Стратегії передбачають зосередження зусиль за такими напрямками.

По-перше, модернізація комунальної інфраструктури та підвищення енергоефективності шляхом оновлення інженерних мереж, впровадження енергоощадних технологій у сфері ЖКГ та громадських будівлях, розвитку систем резервного енергозабезпечення і диспетчеризації.

По-друге, стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва, створення індустріальних парків та логістичних потужностей, у тому числі через підготовку інвестиційних майданчиків, інституційну підтримку МСП, розбудову експортних спроможностей та інтеграцію у міжмуніципальні виробничі ланцюги.

По-третє, формування конкурентоспроможного туристично-рекреаційного продукту на основі природних ресурсів річки Уди та культурної спадщини Г. С. Сковороди, з розвитком відповідної інфраструктури гостинності, подієвих маршрутів і маркетингового просування.

По-четверте, впорядкування системи управління твердими побутовими відходами, включно зі створенням легальних майданчиків збору, організацією сортування та налагодженням логістики вторинної сировини у співпраці з регіональними операторами.

По-п'яте, підсилення доступності та якості медичних, соціальних і дозвіллевих послуг шляхом модернізації матеріально-технічної бази закладів, розвитку послуг реабілітації та інклюзії, а також створення сучасних громадських і спортивних просторів.

По-шосте, інституціоналізація тристороннього діалогу «влада — бізнес — громада» через постійно діючі консультативні платформи, механізми партисипації та публічно-приватного партнерства.

По-сьоме, системне залучення грантових та інвестиційних ресурсів, включаючи підготовку проектних пропозицій, розроблення пакетів документів для донорів і фінансових установ та впровадження проектного підходу до управління. За потреби зазначені напрями можуть бути деталізовані переліком ключових показників ефективності (KPI) та сформовані у структуровані проектні пакети; можливе також підготування зведених таблиць у форматах Excel або Word для операційного використання.

Найбільш перспективними напрямками для Височанської громади є:

- Залучення зовнішніх інвестицій і міжнародної допомоги для модернізації комунальної інфраструктури, розвитку МСП, створення індустріальних парків і логістичних хабів та формування нових робочих місць.
- Розвиток аграрного і переробного секторів та локальних кластерів із фокусом на експорт, фасування/зберігання продукції та впровадження інноваційних технологій.
- Впровадження енергоефективних рішень і проектів відновлюваної енергетики (сонячні/біо), а також систем резервного енергозабезпечення для підвищення стійкості громади та зниження витрат.
- Формування туристично-рекреаційного продукту на базі річки Уди, природних територій і спадщини Г. С. Сковороди, розвиток сервісів гостинності та подієвих маршрутів.
- Підвищення якості освіти, медицини та соціальних послуг шляхом модернізації бази закладів, розвитку реабілітаційних послуг і залучення державних та міжнародних програм.
- Розгортання сучасної системи поводження з ТПВ (сортування, майданчики збору, логістика вторсировини) і проектів екологічної безпеки.
- Активізація місцевої ініціативи та розвиток громадянського суспільства через інституціоналізацію діалогу «влада — бізнес — громада», підтримку соціального підприємництва й механізмів публічно-приватного партнерства.

III. Сценарії розвитку Височанської територіальної громади до 2027 року

I. Демографічні рамки сценарного моделювання Височанської територіальної громади¹

Вихідні умови (2025)

Станом на 12 серпня 2025 року у Височанській громаді підписано 23 261 декларацію з лікарями первинної ланки. Дані дашборду НСЗУ будуть використані, як найбільш репрезентативне з доступних джерел інформації про вікову та статеву структуру населення (див. таблицю):

Вікова група	Жіноча	Чоловіча	Всього	Частка, %
0–5	307	343	650	2.8
6–17	1561	1668	3229	13.9
18–39	2570	2542	5112	22.0
40–64	4677	3731	8408	36.1
65+	3825	2037	5862	25.2
Всього	12 940	10 321	23261	100.0

Джерело: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

Прогнозні тенденції (2027)

Станом на 2027 рік, за результатами когортно-компонентного прогнозу з урахуванням «харківського фактора» (roul = 20%), чисельність населення Височанської громади оцінюється на рівні 28 505 осіб. Вікова структура зміщується у бік старших вікових груп.

Вікова група	Оціночна чисельність	Частка, %
0–5	2 422	8.5
6–17	4 274	15.0
18–39	5 851	20.5
40–64	8 834	31.0
65+	7 124	25.0
Всього	28 505	100.0

Прогнозні тенденції (2035)

¹ Даний демографічний прогноз є статистично обмеженим, оскільки базується на когортно-компонентному аналізі та припущеннях щодо виживаності, фертильності і міграції. Майбутні міграційні процеси можуть істотно змінити чисельність і структуру населення; застосовано корекцію на частку декларацій, що обслуговуються у Харкові (roul = 20%). Результати слід розглядати як орієнтовну аналітичну оцінку в рамках сценарного моделювання розвитку.

Станом на 2035 рік, за результатами прогнозу, чисельність населення Височанської громади може скласти 25 806 осіб. Вікова структура змінюється у бік старіння населення, зменшення частки дітей та молоді, а також скорочення працездатного населення.

Вікова група	Оціночна чисельність	Частка, %
0–5	1 935	7.5
6–17	3 613	14.0
18–39	4 774	18.5
40–64	7 742	30.0
65+	7 742	30.0
Всього	25 806	100.0

Розрахунок за даними <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

Ключові прогнозні демографічні тенденції та їх вплив на розвиток громади

1. Діти (0–17 років, 23,5% у 2027 та 21,5% у 2035): зменшення чисельності зумовить оптимізацію освітньої мережі при підвищених вимогах до якості, інклюзивності та сучасності послуг; зростає потреба у профілактиці здоров'я, розвитку спортивної та культурної інфраструктури.
2. Жінки фертильного віку (18–39 років, 20,5% у 2027 і 18,5% у 2035): скорочення через міграцію та низьку народжуваність посилює старіння; потрібні доступ до репродуктивної медицини, підтримка материнства, інфраструктура догляду і програми підтримки молодих сімей.
3. Старший вік (65+, 25,0% у 2027 і 30,0% у 2035): зростання частки посилює навантаження на систему охорони здоров'я і соціального захисту; потрібен розвиток доглядових, реабілітаційних і соціальних послуг, безбар'єрного середовища та програм активного довголіття.
4. Працездатний вік (40–64 роки, 31,0% у 2027 і 30,0% у 2035): основа економічної активності; потрібні програми перекваліфікації, підтримки зайнятості, профілактики хронічних захворювань і промоції здорового способу життя.

Висновок

- Скорочення населення: за інерційним сценарієм очікується зменшення чисельності, зумовлене низькою народжуваністю, підвищеною смертністю та міграцією.
- Старіння населення: частка осіб віком 65+ перевищує чверть населення до 2027 р. і сягає близько 30% до 2035 р.; потрібен розвиток системи догляду та медико-соціальних послуг.
- Зменшення частки дітей і молоді: впливатиме на мережу освітніх закладів і вимоги до якості сучасних освітніх та позашкільних послуг.
- Виклики для економіки: скорочення працездатного населення та відтік молоді ускладнюють розвиток місцевої економіки й конкуренцію за кадри.
- Необхідність адаптації політик: потрібно планувати адаптацію інфраструктури, соціальних і медичних послуг, а також розвивати програми підтримки сімей, залучення молоді та активного довголіття.

II. Сценарії розвитку Височанської територіальної громади

Сценарне моделювання є важливою методологічною основою для стратегічного вибору, що враховує не лише об'єктивний аналіз соціально-економічної ситуації, а й аналіз зовнішнього середовища та можливих позитивних і негативних тенденцій у державі та світі. Формування можливих сценаріїв розвитку Височанської громади здійснюється на основі прогнозової моделі, яка базується на використанні статистичних інструментів, враховує особливості функціонування ключових сфер громади, зокрема демографічні тенденції, а також спирається на основні тенденції внутрішньої та зовнішньої ситуації в Україні та за її межами.

З лютого 2022 року, після початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, в країні діє воєнний стан, який продовжено і на сьогодні. Військові дії завдали значного впливу на життя людей, призвели до порушень економічної діяльності, руйнування інфраструктури, що спричинило суттєві економічні втрати як для України, так і для регіону Європи, Центральної Азії та світу загалом.

Височанська громада, будучи селищною територіальною громадою Харківського району та розташована в безпосередній близькості до м. Харків, відчуває наслідки війни у вигляді підвищених безпекових ризиків, руйнувань інфраструктури та маятникової міграції населення. Частина мешканців отримує послуги поза межами громади (зокрема у Харкові), що створює додаткове навантаження на соціальну інфраструктуру, освіту та охорону здоров'я. Зростає попит на житло, транспортну доступність і соціальні послуги для ВПО.

Війна вплинула на місцевий ринок праці: частина підприємств зазнала скорочення або призупинила діяльність через порушення логістики, ризики та нестачу персоналу. Водночас аграрні та переробні напрями, логістика, а також мікро- і малий бізнес зуміли частково адаптуватися, орієнтуючись на локальний попит та потреби міської агломерації Харкова. Серед ключових викликів — інтеграція ВПО, підтримка МСП, відновлення та модернізація інфраструктури (транспорт, енергетика, ЖКГ), залучення інвестицій та забезпечення безпеки.

Високий рівень невизначеності залишається характерною рисою поточної ситуації — як з точки зору тривалості та інтенсивності бойових дій, так і щодо зовнішньоекономічної кон'юнктури (волатильність цін на світових ринках, уповільнення зростання ключових партнерів, руйнування логістичних ланцюгів). Значна невизначеність щодо основних припущень макроекономічного розвитку обумовлює наявність різних сценаріїв прогнозу з великим ступенем відхилення, що ускладнює процес прогнозування та знижує точність прогнозів.

Подальший розвиток Височанської громади значною мірою залежить від перебігу подій на фронті, ефективності та послідовності реформ, поглиблення діалогу влади з бізнесом і громадськістю, якості надання державних послуг, а також здатності громади адаптуватися до змін у внутрішньому переміщенні населення, підтримки місцевої економіки та соціальної сфери. У разі стабілізації ситуації громада може розраховувати на залучення інвестицій у переробку, логістику, агропереробні хаби та сервісні послуги, використовуючи близькість до м. Харків.

В умовах військової, політичної та економічної невизначеності будь-які довгострокові прогнози наразі є недостатньо реалістичними. Можна лише окреслити потенційні

сценарії розвитку, а їхню ймовірність та ризики доцільно оцінювати в процесі реалізації Стратегії залежно від змін зовнішніх і внутрішніх умов. Основні прогностичні показники є попередньо-орієнтовними та можуть бути скориговані на основі уточнення статистичних даних і сценарних умов функціонування економіки.

В основі кожного сценарію лежать базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу. Основними сценаріями розвитку Височанської громади є: інерційний (песимістичний), базовий (реалістичний) та оптимістичний.

1. Інерційний (песимістичний) сценарій

Базові припущення на національному рівні:

- Тривала війна, періодичне загострення бойових дій, відсутність чітких перспектив завершення конфлікту.
- Подальше скорочення населення через міграцію, втрати, низьку народжуваність; зростання частки осіб старших працездатного віку.
- Пріоритет оборонних видатків, обмеження фінансування соціальної сфери, освіти, медицини.
- Стагнація економіки, низька інвестиційна привабливість, уразливість логістики.
- Висока інфляція та зниження реальних доходів населення.
- Обмежена міжнародна допомога, відсутність масштабних програм відновлення.
- Погіршення стану інфраструктури, зростання тарифів і зниження якості базових послуг.

Базові припущення на місцевому рівні:

- Відтік молоді та працездатних з Височанської громади, зростання частки людей похилого віку; маятникова міграція до Харкова.
- Зниження ділової активності, стагнація МСП; скорочення аграрної переробки та сервісів.
- Погіршення стану дорожньої, енергетичної та комунальної інфраструктури через обмежені ресурси.
- Зниження туристичної та рекреаційної активності; ризики для культурної спадщини.
- Зростання навантаження на медичну та соціальну інфраструктуру через ВПО та старіння.
- Скорочення доходів бюджету та інвестиційних можливостей.

Результати:

- Подальше скорочення населення, поглиблення демографічної кризи і дисбалансу вікової структури.
- Погіршення якості життя, зниження доступності та якості освітніх, медичних і соціальних послуг.
- Занепад частини підприємств переробки та логістики; аграрний сектор працює на виживання.
- Втрата конкурентних переваг, підвищення екологічних ризиків через недофінансування ЖКГ.
- Зростання тінізації економіки, падіння бюджетних надходжень.

2. Базовий (реалістичний) сценарій – поступове відновлення та реновація

Базові припущення на національному рівні:

- Відносна стабілізація безпекової ситуації, поступове завершення активної фази війни.
- Активізація міжнародної допомоги, запуск програм відновлення критичної та соціальної інфраструктури.
- Повернення частини ВПО та трудових мігрантів.
- Адаптація економіки, зростання ВВП на рівні 3–5% на рік.
- Поступове зниження інфляції, стабілізація фінансової системи.
- Реформи для євроінтеграції, підвищення прозорості та ефективності управління.
- Поступове зростання інвестиційної привабливості країни.

Базові припущення на місцевому рівні:

- Активна участь Височанської громади у державних і міжнародних програмах відновлення та безпеки.
- Часткове повернення мешканців, інтеграція ВПО в економіку; підтримка зайнятості.
- Відновлення та модернізація дорожньої, енергетичної, комунальної інфраструктури; посилення стійкості.
- Пожвавлення МСП, розвиток сервісів, логістики та крафтової переробки, що працюють з ринком Харкова.
- Модернізація агросектору, зрошення, складування і холодові ланцюги; підтримка кооперації фермерів.
- Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу, локальних подій і маршрутів безпекового формату.
- Активність громадських організацій у соціальних, молодіжних, екологічних проектах.

Результати:

- Уповільнення негативних демографічних тенденцій, стабілізація чисельності.
- Поступове зростання бюджетних доходів, збільшення можливостей розвитку.
- Повернення ролі агломераційного вузла обслуговування Харківського району: логістика, торгівля, сервіси.
- Створення нових робочих місць, зниження безробіття, підвищення якості життя.
- Відновлення аграрної переробки та зростання частки продукції з доданою вартістю.
- Покращення якості освітніх, медичних і соціальних послуг; зміцнення згуртованості громади.

3. Оптимістичний сценарій

Базові припущення на національному рівні:

- Справедливе завершення війни у середньостроковій перспективі (до 2026 року).
- Масштабна міжнародна допомога, прискорені програми відбудови та модернізації.
- Активне повернення громадян і зростання народжуваності завдяки політикам підтримки сімей.
- Системні реформи та швидка інтеграція до ЄС.
- Високі темпи економічного зростання (ВВП понад 7% на рік), стабільна національна валюта.

- Зростання інвестиційної привабливості, реалізація масштабних проєктів у різних секторах.
- Розвиток інновацій, цифрової економіки, енергоефективності та «зеленої» енергетики.

Базові припущення на місцевому рівні:

- Височанська громада позиціонується як безпечний сервісно-логістичний вузол агломерації Харкова.
- Масштабні інвестиції в аграрний, переробний, логістичний та туристично-рекреаційний сектори.
- Відновлення і розвиток підприємств переробки, створення нових виробництв і індустріальних майданчиків.
- Інноваційні технології у сільському господарстві, кооперація фермерів, розвиток брендових продуктів.
- Розвиток туристичної інфраструктури: безпечні маршрути, фестивалі, події локації, відновлення спадщини.
- Сучасні освітні, молодіжні та екологічні проєкти; «зелені» технології в ЖКГ та енергетиці.
- Підвищення інституційної спроможності ОМС, ефективне стратегічне планування і PPP-проєкти.

Результати:

- Стабілізація і поступове зростання чисельності населення, повернення молоді, інтеграція ВПО.
- Формування іміджу Височанської громади як безпечної, комфортної та інвестиційно привабливої території.
- Зростання доходів бюджету, розширення спектру якісних послуг і підвищення якості життя.
- Динамічний розвиток аграрної та харчової переробки, поява крафтових і експортно-орієнтованих виробництв.
- Розвиток туризму і креативних індустрій, зростання кількості відвідувачів.
- Впровадження інноваційних освітніх, молодіжних, екологічних ініціатив; залучення молодих спеціалістів.
- Посилення екологічної сталості, енергоефективності та «зеленої» економіки; згуртованість громади.

III. Стратегічний вибір розвитку Височанської територіальної громади

Вибір з альтернативних сценаріїв розвитку Височанської громади зроблено на користь базового (реалістичного) сценарію, оскільки він узгоджує наявні можливості та обмеження громади в умовах підвищених безпекових ризиків і невизначеності, забезпечує послідовність відновлення й модернізації та дозволяє гнучко переходити до елементів оптимістичного сценарію у разі покращення зовнішніх умов. На відміну від песимістичного сценарію, базовий сценарій передбачає поступове відновлення економіки, інфраструктури та соціальних послуг, а також адресну підтримку МСП і інтеграцію ВПО. Водночас він враховує ресурсні та фінансові обмеження, близькість до

лінії фронту і маятникову міграцію до Харкова, що робить його найбільш життєздатним у середньостроковій перспективі.

Результатом впровадження базового сценарію для Височанської громади стане:

- Уповільнення негативних демографічних тенденцій і поступова стабілізація чисельності населення завдяки інтеграції ВПО, частковому поверненню мешканців та розвитку людського капіталу. Це дозволить краще прогнозувати і балансувати попит на адміністративні та соціальні послуги, оптимізувати мережу закладів.
- Пожвавлення місцевого підприємництва: підтримка МСП у сферах сервісів, логістики, ремонту та переробки, що працюють із ринком Харкова; розвиток фермерських кооперативів, крафтового виробництва та локальних ланцюгів доданої вартості. Очікується поступове зростання зайнятості та зниження безробіття.
- Відновлення та модернізація критичної, транспортної, комунальної та енергетичної інфраструктури з фокусом на стійкість, енергоефективність і безпеку. Поліпшення стану доріг і комунальних мереж сприятиме мобільності населення та розвитку сервісів.
- Підвищення інвестиційної привабливості за рахунок участі у державних і донорських програмах відновлення, підготовки якісних проєктних заявок і використання публічно-приватного партнерства; пріоритет — невеликі, швидкі «проєкти-якорі» з мультиплікативним ефектом.
- Поліпшення якості освітніх, медичних і соціальних послуг через адресну модернізацію, цифровізацію сервісів, інклюзивність та розвиток доглядових послуг для старших вікових груп. Це підвищить довіру мешканців та привабливість громади для сімей.
- Зміцнення інституційної спроможності ОМС: впровадження портфеля планувальних документів (Стратегія, Програма комплексного відновлення, комплексний план просторового розвитку), налагодження проєктного офісу та системи моніторингу KPI, що відкриває доступ до державних та міжнародних ресурсів.
- Поступове зростання бюджетних доходів завдяки детінізації, розширенню податкової бази МСП, ефективнішому адмініструванню та залученню грантів. Це створює фінансовий простір для утримання і розвитку базових послуг та співфінансування інвестиційних проєктів.
- Розвиток безпечних рекреаційних і подієвих активностей місцевого масштабу, збереження та поступова ревіталізація культурної спадщини, промоція локальної ідентичності як передумова майбутнього туристичного зростання.
- Системне управління ризиками: плани безперервності послуг, резервні джерела енергії, укриття та безпечні маршрути, що знижують уразливість громади та бізнесу до можливих загострень безпекової ситуації.

Базовий сценарій закладає реалістичну траєкторію відновлення і підвищення стійкості Височанської громади, створюючи передумови для поступового переходу до більш амбітних цілей оптимістичного сценарію за сприятливих умов.

IV. Стратегічне бачення розвитку Височанської територіальної громади до 2027 року

На основі аналізу соціально-економічного стану, проведеного SWOT-аналізу та сценарного моделювання, а також за результатами дискусій робочої групи, було сформульовано стратегічне бачення розвитку Височанської громади. Спільні зусилля, глибокий аналіз і конструктивні дискусії дозволили сформулювати комплексне, амбітне та водночас реалістичне бачення майбутнього Височанської громади, що відображає прагнення й потенціал усіх стейкхолдерів.

Височанська селищна територіальна громада — це простір безпечного, комфортного та перспективного життя поруч з Харковом, де поважають історію, розвивають сучасні сервіси й економіку, dbають про довкілля та впевнено дивляться у майбутнє.

Громада:

- Забезпечує гідний рівень життя, безпеку, екологічну чистоту та якісну інфраструктуру — від сучасного житла й енергоощадних мереж до освітлених вулиць, безпечних укриттів, тротуарів і велодоріжок, а також доступних цифровізованих адмінпослуг, медицини та освіти.
- Є лідером у розвитку малого й середнього бізнесу агломерації, підтримує пріоритетні напрями економіки — логістику і сервіси, аграрний та переробний сектори, локальні крафтові виробництва — і впроваджує інновації та цифрові технології управління.
- Створює умови для самореалізації молоді, розвитку спорту, культури та змістовного дозвілля для всіх вікових груп; підтримує молодіжні ініціативи і програми повернення та утримання талановитих мешканців.
- Зберігає та популяризує історико-культурну спадщину, розвиває безпечний рекреаційний і подієвий туризм, використовує природні ресурси для сталого розвитку, впроваджує енергоефективні, «зелені» та циркулярні рішення у ЖКГ.
- Відкрита до партнерств, інвестицій і міжнародної співпраці, орієнтується на європейські стандарти якості життя та управління, розвиває публічно-приватні партнерства і підвищує інвестиційну привабливість як сервісно-логістичного вузла Харківської агломерації.
- Є прикладом згуртованості та співпраці влади, бізнесу і громадянського суспільства, де кожен мешканець відчуває свою цінність, має рівні можливості для розвитку й участі в ухваленні рішень, а місцева ідентичність є джерелом стійкості та довіри.

Наведені формулювання враховують нинішній стан Височанської громади, її агломераційне розташування та економічні особливості, а також окреслюють сфери діяльності, які розвиватимуться в ході реалізації Стратегії під базовий (реалістичний) сценарій.

V Стратегічні, оперативні цілі та завдання і пріоритети розвитку Височанської територіальної громади до 2027 року

I. Протиріччя і пріоритети розвитку Височанської територіальної громади

Протиріччя та пріоритети розвитку Височанської громади були визначені у липні 2025 року на основі комплексного SWOT-аналізу та результатів роботи фокус-груп. Процес аналізу був багатоступеневим і партисипативним: поєднував вивчення статистичних даних, експертні консультації, опитування мешканців і бізнесу, а також колективне обговорення у форматі стратегічної сесії. Такий підхід дозволив не лише виявити ключові бар'єри на шляху досягнення стратегічного бачення, а й сформулювати пріоритети дій, які забезпечать сталий розвиток громади попри наявні виклики.

Таблиця. Протиріччя та пріоритети в цілепокладанні розвитку Височанської громади до 2035 року

№	Протиріччя	Ключові пріоритети дій	Відповідність завданням стратегії
1	Слабка комунікація та низька поінформованість між владою, бізнесом і громадою	Розвиток сектору стратегічних комунікацій при сільраді; запуск офіційних мультимедійних платформ; розробка бренду громади та постійна промокампанія	3.2.1, 3.2.2, 1.2.2
2	Відсутність дієвої координації між владою, бізнесом і громадою, слабка самоорганізація бізнесу	Заснування агенції розвитку; створення локальних інвестиційних клубів/кластеру; регулярний форум «влада-бізнес-громада»	1.1.2, 1.2.1
3	Низька соціальна та громадська активність, брак якісних проєктів	Впровадження громадського бюджету; грантові мікрофонди для НГО; молодіжний ХАБ; волонтерські платформи; програма «Активні громади»	3.2.2, 3.1.1, 1.1.2
4	Кадровий голод, відтік молоді, демографічна криза	Програми дуальної та STEM-освіти; профілізація шкіл; бізнес-інкубатор; стартап-платформа для молоді; освіта впродовж життя 60+	2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 1.1.1, 3.1.1
5	Недостатня спроможність залучати та ефективно використовувати кошти	Активізація функції проєктного менеджменту (офіс грантів); навчання персоналу з підготовки інвестпроєктів	3.3.1, 3.2.3, 1.1.1, 1.1.2, 1.2.1
6	Зношена інфраструктура, бюрократія, застарілі інституції	Програми модернізації ЖКГ, водопостачання, управління відходами; впровадження Smart City; цифровізація адмінпроцесів	2.2.1, 2.2.2, 2.3.1
7	Слабка екологічна культура, проблеми з відходами та водними ресурсами	Програма управління відходами; створення полігону та сортувальних станцій; еко-освіта; розвиток «зеленої» економіки; відновлення водойм	2.4.1, 2.4.2, 2.4.3

8	Недостатня пропозиція культурних, спортивних, дозвіллевих послуг	Розвиток культурних просторів; створення спортивних та рекреаційних зон; календар фестивалів і подій; розвиток палацу культури	2.3.2, 1.2.3, 3.1.2
9	Підвищені ризики безпеки, перебої з енергопостачанням і зв'язком	Посилення систем цивільного захисту та оповіщення; облаштування укриттів і «безпечних маршрутів»; резервне енергоживлення і водопостачання на критичних об'єктах; місцева мережа ПСС та навчання населення	3.2.1, 3.3.1, 3.3.2, 2.2.2,

II. Стратегічні та оперативні цілі та завдання розвитку Височанської територіальної громади

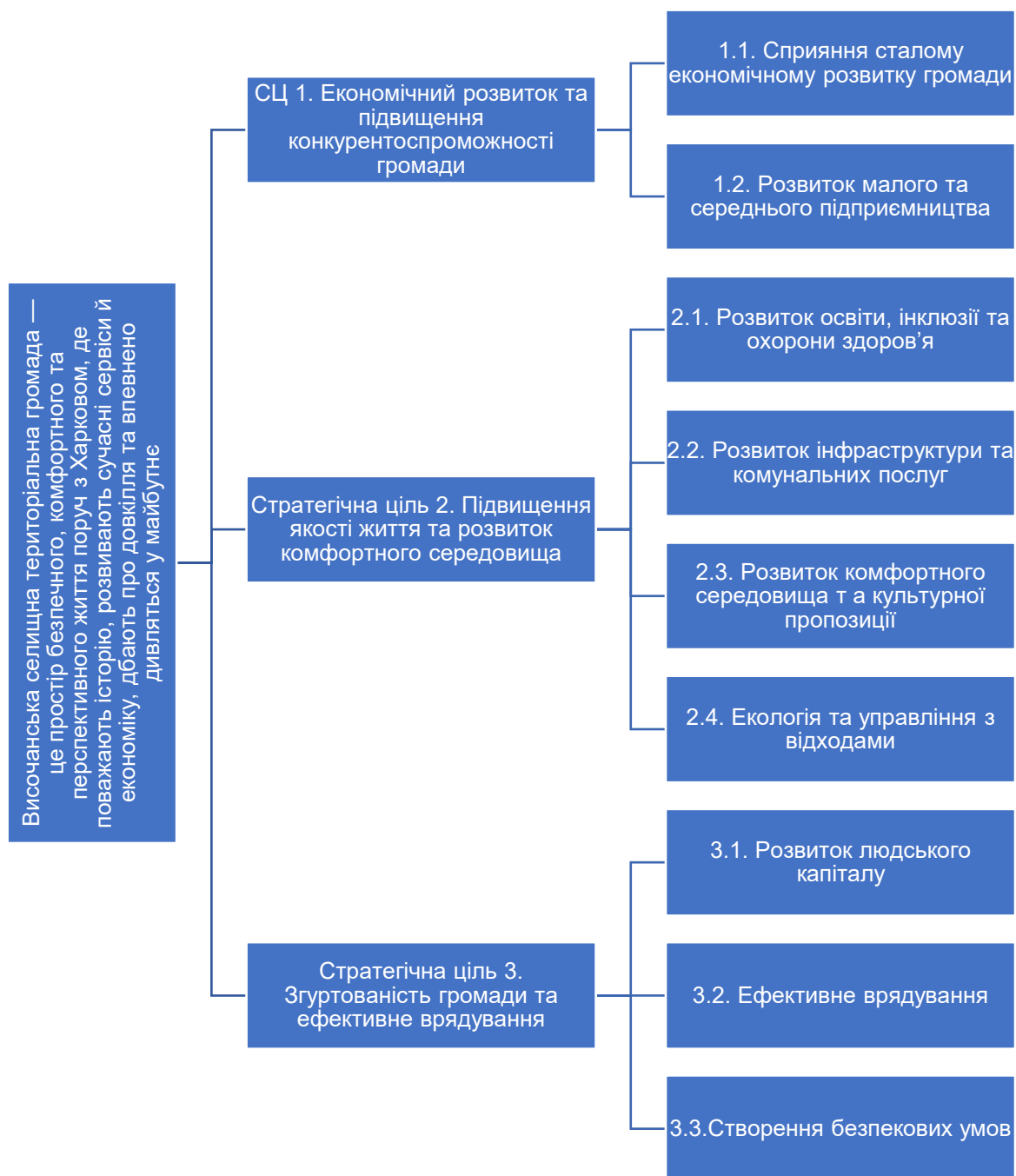
Стратегічне бачення розвитку громади досягатиметься шляхом реалізації чотирьох стратегічних цілей:

- **Стратегічна ціль 1. Економічний розвиток та підвищення конкурентоспроможності громади**
- **Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя та розвиток комфортного середовища**
- **Стратегічна ціль 3. Згуртованість громади, безпека та ефективне врядування**

Обрані стратегічні цілі будуть реалізовані через систему оперативних цілей та завдань. Їх реалізація передбачає конкретизацію оперативних цілей та завдань для забезпечення сталого розвитку і покращення соціально-економічних показників за усім спектром послуг, що надаються в територіальній громаді.

Дерево цілей громади є логічною та ієрархічною структурою, що відображає стратегічне бачення розвитку території. Воно починається з головної, всеосяжної місії або бачення, яке розбивається на кілька стратегічних цілей. Кожна стратегічна ціль, у свою чергу, деталізується через операційні цілі, що визначають конкретні напрямки діяльності.

Для досягнення операційних цілей, формулюються завдання, які є чіткими кроками або діями. Нарешті, для кожного завдання визначаються потенційні сфери реалізації проєктів та можливі ініціативи, що є конкретними проєктами та заходами, спрямованими на досягнення поставлених цілей. Ця структура дозволяє забезпечити системний підхід до планування, моніторингу та оцінки ефективності розвитку громади, а також чітко визначити взаємозв'язок між довгостроковими прагненнями та повсякденними діями.

Стратегічна ціль 1. Економічний розвиток та підвищення конкурентоспроможності громади

Височанська громада прагне бути сучасним економічним осередком агломерації Харкова, із сприятливим бізнес-кліматом, інвестиціями, інноваціями та розвиненими логістикою і сервісами. Височанська громада має вигідне розташування біля Харкова та на перетині приміських транспортних потоків, що створює потенціал для сервісної економіки, логістики та легкої переробки. У 2025–2027 роках економічний розвиток Височанської громади буде орієнтований на модернізацію просторового планування, залучення інвестицій, підтримку підприємництва та формування сучасної бізнес-інфраструктури. Ключовим напрямом стане розробка та оновлення містобудівної

документації, формування інвестиційного середовища через створення інвестиційного порталу та реєстру об'єктів. Розвиток МСП підтримуватиметься через підготовку будівництва екоіндустріального технопарку, створення Центру розвитку бізнесу і фермерського ринку. Важливу роль відіграє налагодження діалогу влади, бізнесу і громади, а також розвиток культурного і туристичного потенціалу.

Операційна ціль	Завдання
1.1. Сприяння сталому економічному розвитку громади	1.1.1. Створення умов для залучення інвестицій та вдосконалення управління комунальним майном 1.1.2. Підготовка інвестиційних продуктів та «дорожньої карти інвестора»
1.2. Розвиток малого та середнього підприємництва	1.2.1. Сприятливе середовище для започаткування і ведення бізнесу 1.2.2. Діалог влади, бізнесу і громади; 1.2.3. Популяризація історичного, культурного та зеленого туризму

Очікувані результати (Ціль 1)

- Зростання кількості інвестиційних угод та створення нових підприємств;
- Створення нових робочих місць у сфері МСП;
- Підвищення якості бізнес-середовища та інвестиційної привабливості;
- Формування нових туристичних продуктів та зростання впізнаваності громади;
- Збільшення надходжень до місцевого бюджету.

Індикатори для оцінки досягнення цілі 1

Індикатор	Значення		Од. виміру
	Базове (2024)	Цільове (2027)	
Кількість СПД на 1000 мешканців	40	55	од./1000 осіб
Кількість створених нових робочих місць	0	150	од.
Доходи бюджету на одного мешканця	8,5	12	тис.грн/особа
Капітальні видатки бюджету	42,8	114,4	млн грн/рік
Наявність інвестиційного порталу громади	ні	так	
Наявність реєстру інвестиційних об'єктів	ні	так	
Наявність веб-порталу громади	ні	так	
Наявність Центру розвитку бізнесу	ні	так	
Наявність фермерського ринку	ні	так	

Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя та розвиток соціальної інфраструктури

Розвиток Височанської громади буде спрямований на комплексне підвищення якості життя мешканців через модернізацію соціальної інфраструктури, створення комфортного життєвого середовища та впровадження екологічно збалансованих практик. Ключовим напрямом є модернізація освітньої інфраструктури через реконструкцію ліцеїв, програму «Шкільний автобус», розвиток STEM-лабораторій та

цифровізацію. Важливе місце займає охорона здоров'я через програми боротьби з захворюваннями та забезпечення медичними послугами. Розвиток інфраструктури включає реконструкцію систем водопостачання, модернізацію котелень, впровадження інтелектуального освітлення. Створення комфортного середовища передбачає реконструкцію парків, облаштування спортивних майданчиків, оновлення закладів культури. Екологічний компонент включає запровадження роздільного збору відходів та охорону водних ресурсів. Головною метою є доступні та якісні послуги освіти й охорони здоров'я, інклюзивність, безпека, енергоефективність і сучасні громадські простори. Частина мешканців користується послугами Харкова (освіта, медицина, культура), тому завдання громади — забезпечити базову доступність і безпечність послуг на місці, з акцентом на інклюзію та сучасні стандарти.

Операційна ціль	Завдання
2.1. Розвиток освіти, інклюзії та охорони здоров'я	2.1.1. Модернізація освітньої інфраструктури, розвиток позашкільної освіти, STEM-лабораторій 2.1.2. Створення умов для дітей з особливими потребами 2.1.3. Підвищення якості медичних послуг, підтримка ментального здоров'я та здорового способу життя
2.2. Розвиток інфраструктури та комунальних послуг	2.2.1. Модернізація транспортної мережі 2.2.2. Розвиток та енергомодернізація комунальної інфраструктури
2.3. Розвиток комфортного середовища та культурної пропозиції	2.3.1. Благоустрій та розвиток комфортних просторів 2.3.2. Розвиток культурно-дозвілдової інфраструктури та спорту
2.4. Екологія та управління з відходами	2.4.1. Роздільний збір, сортування і переробка ТПВ 2.4.2. Захист водних ресурсів і поліпшення якості питної води 2.4.3. Екологічний моніторинг і нагляд за дотриманням норм

Очікувані результати (Ціль 2)

- Модернізована освітня, медична та соціальна інфраструктура
- Покращення доступності і якості комунальних послуг
- Розвиток безбар'єрного середовища та інклюзії
- Створення нових зелених зон і покращене довкілля
- Вищий рівень безпеки та комфорту мешканців
- Ефективна система управління відходами

Індикатори для оцінки досягнення цілі 2

Індикатор	Значення		Од. виміру
	Базове (2024)	Цільове (2027)	
Охоплення дошкільною освітою	85	95	% дітей 3–6 р.
Кількість модернізованих освітніх закладів	0	3	од.
Наявність шкільних автобусів	1	2	од.
Кількість STEM-лабораторій	0	3	од.
Частка закладів з інклюзивним навчанням	40	100	%
Кількість реконструйованих систем водопостачання	0	2	од.
Скорочення втрат води у мережах	35	20	%
Кількість модернізованих котелень	0	3	од.

Зекономлена енергія від модернізації	0	500	МВт·год/рік
Наявність інтелектуальної системи освітлення	ні	так	так/ні
Кількість створених/реконструйованих парків	0	2	од.
Кількість облаштованих спортивних майданчиків	0	5	од.
Кількість облаштованих дитячих майданчиків	5	15	од.
Охоплення послугами з ТПВ	90	100	% домогосп.
Рівень роздільного збору відходів	5	30	% відходів
Наявність сортувальної станції ТПВ	ні	так	так/ні
Суб'єктивна задоволеність життям	5,2	6,5	бал (1-10)

Стратегічна ціль 3. Згуртованість громади та ефективне врядування

На період до 2027 року розвиток Височанської громади у сфері згуртованості та врядування буде спрямований на посилення соціальної інтеграції, підтримку вразливих категорій населення, підвищення ефективності управління та формування безпечного середовища. Розвиток людського капіталу зосереджений на підтримці молоді, освітніх і громадських ініціатив, а також інтеграції ВПО і ветеранів через реконструкцію громадських просторів та програми соціального захисту. Ефективне врядування передбачає впровадження цифрових інструментів управління через створення електронного реєстру, системи електронного документообігу, розвиток земельних відносин. Створення безпечових умов охоплює реконструкцію приміщень для пожежної охорони, впровадження системи відеоспостереження, створення муніципальної варти та реалізацію програм територіальної оборони. Простір довіри, участі та партнерств: прозора влада, сучасні інструменти управління, підтримка молодіжних, ветеранських, інклюзивних ініціатив та міжнародної співпраці. Міжмуніципальна співпраця з Харковом і сусідніми громадами (спільні проекти у транспорті, відходах, безпеці) та робота з донорами посилять спроможність і пришвидшать відновлення.

Операційна ціль	Завдання
3.1. Розвиток людського капіталу	3.1.1. Підтримка молоді, освітніх ініціатив і громадянського суспільства 3.1.2. Підтримка ветеранів, ВПО та соціально вразливих груп
3.2. Ефективне врядування	3.2.1. Протидія воєнним впливам, інклюзивність та гендерна рівність 3.2.2. Прозорість і підзвітність, розвиток адмінпослуг 3.2.3. Міжмуніципальне та міжнародне співробітництво
3.3. Створення безпечових умов.	3.3.1. Модернізація безпекової інфраструктури. 3.3.2. Розвиток безпечного середовища

Очікувані результати (Ціль 3)

- Зростання громадської активності та участі мешканців
- Підвищення прозорості та підзвітності влади
- Розвиток молодіжних, ветеранських та інклюзивних ініціатив
- Залучення міжнародної технічної допомоги і партнерств
- Зростання довіри до влади та відчуття безпеки
- Створення ефективної системи цивільного захисту

Індикатори для оцінки досягнення цілі 3

Індикатор	Значення		Од. виміру
	Базове (2024)	Цільове (2027)	
Кількість активних громадських організацій	6	11	од.
Кількість облаштованих громадських просторів для молоді	1	3	од.
Охоплення ветеранів програмами підтримки	60	90	%
Охоплення ВПО інтеграційними програмами	40	80	%
Кількість електронних послуг	72	90	од.
Наявність електронного реєстру громади	ні	так	так/ні
Наявність системи електронного документообігу	ні	так	так/ні
Оцінка прозорості комунікації влади	5,0	7,5	бал (1-10)
Рівень зацікавленості мешканців справами громади	35	55	%
Кількість міжнародних партнерств/проєктів	2	8	од.
Наявність місцевої служби пожежної охорони	ні	так	так/ні
Наявність системи відеоспостереження	ні	так	так/ні
Наявність муніципальної варти	ні	так	так/ні
Кількість проведених навчань з безпеки	2	12	од./рік
Рівень особистого відчуття безпеки	4,5	6,5	бал (1-10)

Узгодженість стратегії Височанської територіальної громади до 2027 року з державними та регіональними стратегічними документами

Основні положення Стратегії розвитку Височанської територіальної громади узгоджені з Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Стратегією регіонального розвитку Харківської області. На момент розроблення Стратегії розвитку Височанської територіальної громади враховано актуалізований варіант Стратегії розвитку Харківської області на період до 2027 року, затверджений рішенням Харківської обласної ради від 24 квітня 2025 року № 1150-VIII, а також положення та індикативні напрями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (зі змінами).

Стратегія розвитку Височанської громади розроблялася відповідно до ключових елементів Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Стратегії розвитку Харківської області до 2027 року, що засвідчує спільне бачення ситуації в країні та регіоні, а також узгодженість напрямів подальшої діяльності на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Стратегічною метою державної регіональної політики до 2027 року є посилення соціально-гуманітарної, економічної, просторової згуртованості України, підвищення рівня безпеки і добробуту громадян шляхом задоволення потреб регіонів та територіальних громад у відновленні інфраструктури та модернізації економіки за принципом «краще, ніж було», ефективного використання внутрішнього потенціалу територій, розвитку системи демократичного, децентралізованого та інклюзивного багаторівневогорядування. Досягнення цієї мети забезпечується через три стратегічні цілі ДСРР:

1. Зміцнення соціальної згуртованості та підвищення якості життя населення на всій території країни.
2. Підвищення конкурентоспроможності регіонів і розвиток економіки з високою доданою вартістю.
3. Удосконалення багаторівневогорядування, децентралізації та інституційної спроможності громад.

Стратегічне бачення розвитку Харківської області — це регіон з високою якістю життя, безпечним і чистим довкіллям, конкурентоспроможною та смарт-спеціалізованою економікою з високою доданою вартістю, сприятливим інвестиційним кліматом, розвиненою інноваційною інфраструктурою, активною громадянською участю та ефективнимрядуванням. Це бачення реалізується через такі стратегічні цілі:

1. Забезпечення високої якості життя населення на всьому просторі регіону.
2. Забезпечення чистого навколишнього середовища на всьому просторі регіону.
3. Побудова конкурентоспроможної та смарт-спеціалізованої просторової економіки з високою доданою вартістю.
4. Забезпечення інвестиційно привабливого клімату в регіоні і створення

інноваційної та інвестиційної інфраструктури.

5. Підвищення рівня управління та самоврядування (децентралізація, цифровізація, інституційна спроможність).

Матриці відповідності нижче ілюструють узгодження стратегічних і операційних цілей Стратегії розвитку Височанської громади зі стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки та зі стратегічними цілями Стратегії розвитку Харківської області на період до 2027 року.

Розробка Стратегії розвитку Височанської територіальної громади до 2027 року здійснювалося на основі Державної та Регіональної стратегій і комплексних аналітичних досліджень, що дало змогу здійснити всебічну оцінку базового стану території. Під час підготовки використано такі документи та нормативно-методичні акти:

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Закон України «Про засади державної регіональної політики».

Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».

Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року № 79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» (зі змінами), зареєстрований у Міністерстві юстиції України 26 квітня 2016 року за № 632/28762.

«Програма економічного і соціального розвитку Височанської селищної ради на 2022 рік», затверджена рішенням XVI сесії Височанської селищної ради VIII скликання від 23 грудня 2021 року, та «Програма економічного і соціального розвитку Височанської селищної ради на 2023 рік», затверджена рішенням XVIII сесії VIII скликання від 16 грудня 2022 року.

Стратегія розвитку Харківської області на 2021–2027 роки та План заходів на 2021–2027 роки з її реалізації, затверджені рішенням Харківської обласної ради від 24 квітня 2025 року № 1150-VIII.

Матриця відповідності операційних цілей Височанської ТГ державним стратегічним цілям (ДСРР, до 2027 року)

Стратегічна ціль Височанської ТГ	Операційна ціль Височанської ТГ	ДСРР 1 — Зміцнення соціальної згуртованості та підвищення якості життя населення на всій території	ДСРР 2 — Підвищення конкурентоспроможності регіонів і розвиток економіки з високою	ДСРР 3 — Удосконалення багаторівневого врядування, децентралізації та інституційної
1. Економічний розвиток та підвищення конкурентоспроможності громади	1.1. Сприяння сталому економічному розвитку громади		x	
	1.2. Розвиток МСП та підприємництва		x	
2. Підвищення якості життя та розвиток комфортного середовища	2.1. Освіта, інклюзія та охорона здоров'я	x		
	2.1. Розвиток освіти, інклюзії та охорони здоров'я	x	x	
	2.2. Розвиток інфраструктури та комунальних послуг	x		
	2.3. Розвиток комфортного середовища та культурної пропозиції	x		
3. Згуртованість громади та ефективне врядування	3.1. Розвиток людського капіталу	x		
	3.2. Ефективне врядування	x		x
	3.3. Створення безпечових умов		x	x

Матриця відповідності операційних цілей Височанської ТГ стратегічним цілям Харківської області (2021–2027)

Стратегічна ціль Височанської ТГ	Операційна ціль Височанської ТГ	1. Забезпечення високої якості життя населення на всьому просторі регіону	2. Забезпечення чистого навколишнього середовища на всьому просторі регіону	3. Побудова конкурентоспроможної та смарт-спеціалізованої просторової економіки з високою доданою вартістю	4. Забезпечення інвестиційно привабливого клімату в регіоні і створення інноваційної та інвестиційної інфраструктури	5. Підвищення рівня управління та самоврядування (децентралізація, цифровізація, інституційна спроможність)
1. Економічний розвиток та підвищення конкурентоспроможності громади	1.1. Сприяння сталому економічному розвитку громади			x	x	
	1.2. Розвиток МСП та підприємництва			x		
2. Підвищення якості життя та розвиток комфортного середовища	2.1. Розвиток освіти, інклюзії та охорони здоров'я	x				
	2.2. Розвиток інфраструктури та комунальних послуг	x	x	x		
	2.3. Розвиток комфортного середовища та культурної пропозиції	x	x			
	2.4. Екологія та управління з відходами		x		x	
3. Згуртованість громади та ефективне врядування	3.1. Розвиток людського капіталу	x				
	3.2. Ефективне врядування					x
	3.3. Створення безпечових умов	x			x	x

Проведення моніторингу, оцінювання реалізації стратегії та управління ризиками Височанської територіальної громади до 2027 року

I. Принципи і процедури моніторингу та оцінювання

Результативність стратегічного управління значною мірою залежить від того, наскільки якісно організовано моніторинг і оцінювання виконання Стратегії. Саме системний, методичний і регулярний аналіз відповідності досягнутих результатів поставленим цілям дозволяє досягати успіху у сфері стратегічного менеджменту.

Стратегічний документ був підготовлений із дотриманням важливого принципу — партиципації (залучення), якого розробники намагалися дотримуватися навіть у складних умовах, спричинених російською агресією. Цей підхід має зберігатися і під час впровадження та оцінки Стратегії. У Височанській громаді вже існує високий рівень залучення всіх зацікавлених сторін, однак із нормалізацією ситуації необхідно ще більше розширювати можливості для комунікації та обміну думками щодо розробки й оцінки результативності Стратегічного плану, особливо враховуючи поступову інтеграцію внутрішньо переміщених осіб як постійних мешканців.

Для організації моніторингу міський голова створює робочу групу з моніторингу та оцінки реалізації Стратегії, до якої входять представники структурних підрозділів, відповідальних за виконання Стратегії, а також, за потреби, представники громадських організацій, бізнесу та інших зацікавлених сторін. Очолює цю групу заступник міського голови, а її діяльність триває протягом усього періоду реалізації Стратегії.

Засідання робочої групи проводяться за потреби, але не рідше одного разу на півроку. Вони вважаються правомочними, якщо присутні більше половини членів групи, а рішення ухвалюються більшістю голосів. Головує на засіданнях керівник групи, а у разі його відсутності — заступник або секретар. Секретар веде протокол засідання, який підписують секретар і головуєчий, а до протоколу додається список присутніх.

Моніторинг передбачає регулярний збір і аналіз інформації щодо досягнення запланованих результатів. Це дозволяє оцінити, чи виконуються оперативні цілі, завдання та проєкти згідно з графіком, чи відповідає кількість і якість результатів запланованим показникам, чи досягаються очікувані результати без перевищення витрат, а також чи не змінилися зовнішні обставини настільки, що потребують коригування Стратегії.

Процедура моніторингу передбачає дворівневе оцінювання на рівні показників результативності стратегії, а також на рівні сукупності проєктів передбачених планом реалізації стратегії на відповідний період. Основою для моніторингу є таблиця «Система показників для оцінювання результативності реалізації Стратегії», яка містить індикатори виконання окремих заходів. Вона відображає ситуацію на момент прийняття Стратегії та цільовий стан — у 2027 році.

Робоча група також може здійснювати моніторинг загальних тенденцій соціально-економічного та культурного розвитку, змін у державній політиці, законодавстві та інших важливих для громади факторів. Про такі зміни члени групи інформують на засіданнях.

Для участі у моніторингу або окремих його етапах (планування, організація, збір, обробка чи аналіз даних, оприлюднення результатів) виконавчий комітет Височанської міської ради може залучати зовнішніх експертів, громадські організації, наукові установи, донорів та інших партнерів.

Додатковим джерелом інформації для аналізу динаміки виконання Стратегії стане щорічне соціологічне опитування за уніфікованою анкетною, розробленою на початку роботи над Стратегією, що дозволяє проводити порівняльний аналіз. Таке опитування проводитиметься у четвертому кварталі кожного звітного року.

Робоча група готує звіти про результати моніторингу реалізації Стратегії. Звіт містить описову частину та форми згідно з додатками до Методичних рекомендацій, затверджених Міністерством розвитку громад та територій України, а також може містити ілюстрації та додаткові матеріали. Звіти подаються на затвердження міському голові.

Річний звіт про результати моніторингу доводиться до відома громадської моніторингової групи, яку призначає міський голова у першому кварталі наступного року. До її складу входять представники ради, виконкому, апарату громади, фермери, підприємці, вчителі, активісти. Група формується так, щоб у ній були представлені різні вікові, гендерні, соціальні групи, а також постійні мешканці та переселенці.

Для інформування мешканців про стратегічне управління, планування, моніторинг і оцінку здійснюються такі заходи: інформація про ухвалення Стратегії, початок її реалізації та хід виконання регулярно публікується на офіційному сайті Височанської міської ради, у соціальних мережах громади та на міських дошках оголошень; скорочена та спрощена версія Стратегії розміщується у друкованому та електронному вигляді на всіх доступних носіях; на сайті громади публікується повний текст, скорочена версія та інформація про виконання поточних завдань, яка оновлюється планово та системно.

Документ розроблений на період 2025–2027 років, оскільки чинна державна стратегія регіонального розвитку діє до 2027 року, і стратегія громади має бути з нею узгоджена. У 2027 році громада розпочне новий цикл (оновлення) стратегічного планування відповідно до державних термінів, що передбачатиме розробку плану реалізації стратегії на наступний період та актуалізацію стратегії в разі потреби. Водночас, враховуючи динамічні та непередбачувані умови воєнного часу, важливо забезпечити гнучкість Стратегії. Тому кожен звіт міститиме інформацію про необхідність її оновлення. За потреби процедура оновлення буде ініційована головою громади та проведена робочою групою з моніторингу.

Система показників для оцінювання результативності реалізації Стратегії розвитку Височанської громади базується на індикаторах, визначених для оцінки досягнення кожної стратегічної цілі, що подані у відповідних таблицях в описах цілей. Моніторинг цих показників здійснюється на регулярній основі з метою оцінки прогресу у досягненні стратегічних цілей та своєчасного внесення коригувань у процес реалізації Стратегії. Деталізація моніторингу забезпечується на рівні оцінки показників результативності реалізації окремих проєктів плану реалізації стратегії.

Розшифровки скорочень та аббревіатур, що зустрічаються у тексті.

- ЗЗСО — заклад загальної середньої освіти (школи I–III ступенів).
- ЗДО — заклад дошкільної освіти (дитячий садок).
- ООП — особливі освітні потреби (інклюзивна освіта).
- МСП — мале та середнє підприємництво.
- СПД — суб'єкти підприємницької діяльності.
- ВПО — внутрішньо переміщені особи.
- ПСС — психосоціальна підтримка (послуги підтримки психічного здоров'я і соціальної інтеграції).
- STEM — Science, Technology, Engineering, Mathematics (природничі науки, технології, інженерія, математика).
- ТЕО — техніко-економічне обґрунтування (передінвестиційний документ).
- ПТ — передпроектні роботи/технічні рішення (документація до стадії проектування).
- KPI — Key Performance Indicators (ключові показники ефективності).
- е-послуги (е-послуги) — електронні публічні послуги.
- ІС — інформаційна система (програмно-технічний комплекс для збору/аналізу даних).
- ІоТ — Інтернет речей (мережа підключених датчиків/пристроїв).
- АСКОЕ — автоматизована система комерційного обліку електроенергії.
- ВДЕ — відновлювані джерела енергії (сонце, вітер тощо).
- СЕС — сонячна електростанція (дахова або наземна).
- ДСНС — Державна служба України з надзвичайних ситуацій.
- ВМС — Video Management System (система керування відеоспостереженням).
- ЕСКО — енергосервісна компанія/контракт (механізм фінансування енергоефективності за рахунок зекономленої енергії).
- ККП — комбінат комунальних підприємств (муніципальна експлуатаційна структура).
- ТПВ — тверді побутові відходи (міські відходи).
- ЦЗ — центр зайнятості (державна служба зайнятості).
- ХАБ — багатофункціональний простір/центр (у контексті — молодіжний хаб).